

Międzynarodowa konferencja naukowa

Pod czerwoną gwiazdą

Aspekty sowieckiej obecności
w Europie Środkowo-Wschodniej w 1945 roku

International Scientific Conference

Under the Red Star

Aspects of Soviet Presence
in East Central Europe in 1945

Internationale wissenschaftliche Tagung

Unter Rotem Stern

Aspekte sowjetischer Präsenz
in Ostmitteleuropa 1945

Sala konferencyjna hotelu „Silvia”, ul. Studzienna 8, Gliwice
11–12 czerwca 2015 r. / 11–12 June 2015 / 11.-12. Juni 2015

11 czerwca / 11 June / 11. Juni

10.00

Otwarcie konferencji / Opening of the conference / Konferenzeröffnung

10.10–10.30

Wykład otwierający / Opening lecture / Eröffnungsvortrag

Piotr Madajczyk, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk:

**Polityka narodowościowa ZSRR jako narzędzie porządkowania
sowieckiej strefy wpływów (plany i pierwszy okres powojenny)**

Ethnic Policy of the USSR as a Tool of Bringing Order to the Soviet Sphere of Influence (plans and the first period after the War)

Die nationale Politik der UdSSR als Instrument des Ordnen der sowjetischen Einflussphäre (Pläne und erste Nachkriegsjahren)

10.30–11.45

Pamięć i historia / Remembrance and History / Erinnerung und Geschichte

Moderator: Władysław Bułhak, Instytut Pamięci Narodowej

Boris Sokolov, Russkij PEN-Centr, Moskva:

**Modern Russian Historiography in the Context of Red Army Crimes
in Eastern Europe in Years 1944–1945**

Współczesna historiografia rosyjska wobec zbrodni Armii Czerwonej w Europie Wschodniej w latach 1944–1945

Die gegenwärtige russische Geschichtsschreibung gegenüber den Verbrechen der Roten Armee in Osteuropa 1944–1945

Jörg Echternkamp, Zentrum für Militärgeschichte und Sozialwissenschaften der Bundeswehr, Potsdam / Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg:

**Die Rote Armee in Deutschland 1945: Zur Ambivalenz der Erinnerung
an das Kriegsende**

Armia Czerwona w Niemczech w 1945 r.: Wokół ambiwalencji pamięci o końcu wojny

The Red Army in Germany in 1945: On the Ambivalence of Memory of the End of the War

Ewa Ochman, The University of Manchester:

**East European Memory Struggles and Red Army Monuments: the
Changing Memory Landscape of the Polish City**

Konflikty pamięci w Europie Wschodniej a pomniki ku czci Armii Czerwonej: zmieniający się krajobraz pamięci w polskich miastach

Die Erinnerungskonflikte in Osteuropa und die Monumente zu Ehren der Roten Armee: zu den Wandlungen der Erinnerungslandschaft in den polnischen Städten

11.45–12.00

Przerwa / Break / Pause

12.00–14.00

**Armia Czerwona w Europie Środkowo-Wschodniej / Red Army
in East Central Europe / Die Rote Armee in Ostmitteleuropa**

*Moderator: Adam Dziurok, Instytut Pamięci Narodowej / Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego*

Ołesia Isaiuk, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Lublin:

**Armia Czerwona na Ukrainie Zachodniej: między „żołnierzem
imperium” a solidarnością z jego ofiarami**

Red Army in Western Ukraine: Between “a Soldier of the Empire” and Solidarity with His Victims

Die Rote Armee in der Westukraine: zwischen dem „Soldaten des Imperiums” und der Solidarität mit seinen Opfern

Beata Markus, Andrassy Universität Budapest:

Die sowjetische Besatzung der „Schwäbischen Türkei” (Ungarn) 1944/1945

Sowiecka okupacja „szwabskiej Turcji” na Węgrzech 1944–1945

Soviet Occupation of “Swabian Turkey” in Hungary 1944–1945

Gennady Bordyugov, Moskovskoj Gosudartvennyj Universitet
im. M. V. Lomonosova:

**Vermagt i Krasnaja Armija: k voprosu o prirode prestuplenij protiv
grazhdanskogo naselenija**

Wehrmacht i Armia Czerwona: wokół problemu zbrodni wobec ludności cywilnej

The Wehrmacht and The Red Army: On the Nature of Crimes Against Civilians

Wehrmacht und Rote Armee: zum Problem der Verbrechen an der Zivilbevölkerung

Oliwia Gałka, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku:

Armia Czerwona w Gdańsku w 1945 roku

Red Army in Gdańsk in 1945

Die Rote Armee in Danzig 1945

Thomas Widera, Hannah-Arendt-Institut für Totalitarismusforschung
e.V. an der TU Dresden:

Dresden 1945. Kein Ort der Erinnerung an die Rote Armee?

Dresden 1945. Nie-miejsce pamięci o Armii Czerwonej?

Dresden 1945. No-place of Red Army Remembrance?

14.00–15.00

Przerwa obiadowa / Lunch break / Mittagspause

15.00–17.00

**Deportacje – demontaże / Deportation – Dismantlement /
Deportationen – Demontage**

Moderator: Sebastian Rosenbaum, Instytut Pamięci Narodowej

Pavel Polian, Freiburg am Breisgau:

**Die Deportationen der Zivilbevölkerung zur Zwangsarbeit in die
UdSSR 1944/1945**

Deportations of Civilians for Forced Labour in the USSR in 1944/1945

Deportacje ludności cywilnej do pracy przymusowej w ZSRS w 1944/1945 r.

Dariusz Węgrzyn, Instytut Pamięci Narodowej:

**Deportacje z pogranicza narodowościowego. Elementy specyficzne
wywózki ludności cywilnej z obszaru zindustrializowanego
Górnego Śląska**

Deportation from Borderlands. Specific Elements of Transporting Civilians out
of the Industrialised Area of Upper Silesia

Die Deportationen aus dem Grenzgebiet. Spezifik der Zwangsverschleppung
der Zivilbevölkerung aus dem Industriegebiet Oberschlesiens

Dariusz Rogut, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, filia
Piotrków Trybunalski:

**Deportacje Polaków i obywateli polskich w 1945 roku do ZSRR:
droga na Wschód**

Deportation of Poles and Polish Citizens in 1945 to the USSR: the Road to the East

Die Deportationen der Polen und der polnischen Bürger in die UdSSR: Der Weg
nach Osten

Mirosław Golon, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Instytut
Pamięci Narodowej:

**Akty stwierdzenia zgonu i akty uznania za zmarłego z polskich
sądów z lat 40. i 50. jako źródło do badań nad losami Polaków
na Syberii w latach 40. XX w. (na przykładzie materiałów
z Pomorza Nadwiślańskiego)**

Death Certificates and Declared Death Certificates Issued by Polish Courts in
the '40s and '50s as a Source for Research on the Lot of Poles in Siberia
in '40s (on the Example of Materials from Pomorze Nadwiślańskie)

Akten der Todesfeststellung und der Todeserklärung aus den polnischen
Gerichten der 1940er und 1950er Jahren als Quelle zu den Forschungen über
die Schicksale der Polen in Sibirien in den 1940er Jahren
(am Beispiel von Dokumenten aus Ostpommern)

Bogdan Musiał, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego:

**Sowieckie demontaże w Niemczech i krajach „wyzwolonych”
w latach 1944–1949**

Soviet Dismantlement in Germany and in „Liberated” Countries
in years 1944–1949

Sowjetische Demontagen in Deutschland und den „befreiten” Ländern in den
Jahren 1944–1949

19.00

Kolacja / Supper / Abendessen

12 czerwca / 12 June / 12. Juni

10.00–10.30

Wykład otwierający / Opening lecture / Eröffnungsvortrag

Jörg Baberowski, Humboldt Universität zu Berlin:

Das stalinistische Herrschaftssystem

Stalin's System of Power in 1945

Stalinowski system władzy w roku 1945

10.30–12.10

Sowieci a Kościół katolicki Soviets and the Catholic Church

Moderator: Andrzej Grajewski, „Gość Niedzielny”

Csaba Szabó, Institut für Ungarische Geschichtsforschung, Wien:

Der Beginn der Kirchenverfolgung in Ungarn (1945–1946)

The Beginning of Church Persecution in Hungary (1945–1946)

Początek prześladowania Kościoła na Węgrzech (1945–1946)

János Bednárík, Magyar Tudományos Akadémia –

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet:

Der Pfarrer: wachender Hirte über seine Herde (?). Kirchliche und seelsorgerische Aspekte in den Jahren 1944–45 im Ofner Bergland (Ungarn)

Parish Priest: Caring Shepherd of His Herd (?). Church and Pastoral Aspects of the Years 1944–1945 in Budai hegység (Hungary)

Proboszcz: opiekuńczy pasterz swego stada (?). Kościelne i duszpasterskie aspekty lat 1944–1945 w Budai hegység (Węgry)

Adam Dziurok, Instytut Pamięci Narodowej / Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego:

Armia Czerwona i Kościół katolicki – przypadek diecezji katowickiej (śląskiej)

Red Army and the Catholic Church – the Case of Katowice (Silesian) Diocese

Rote Armee und Katholische Kirche – das Fallbeispiel der Kattowitzer (Schlesischen) Diözese

Andrzej Hanich, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu:

Księża, zakonnicy i siostry zakonne zamordowani przez żołnierzy Armii Czerwonej w początkach 1945 r. na Śląsku Opolskim

Priests, Monks and Nuns Murdered by Red Army Soldiers in Early 1945 in Opole Silesia

Durch Rotarmisten zu Beginn des Jahres 1945 im Oppelner Schlesien ermordete Pfarrer, Ordensschwestern und -brüder; albo: Durch Rotarmisten zu Beginn des Jahres 1945 im Oppelner Schlesien ermordet: Pfarrer, Ordensschwestern und -brüder

12.10–12.20

Przerwa / Break / Pause

12.20–13.30

Kościół katolicki a Armia Czerwona – źródła kościelne/ Catholic Church and the Red Army – Church Sources / Katholische Kirche und Rote Armee - kirchliche Quellen albo Dokumente

Moderator: Andrzej Grajewski, „Gość Niedzielny”

Gábor Bánkúti, Pécsi Tudományegyetem / Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára:

The Movement of the Front Line as an Event in Social History in Ecclesiastical Documents

Przesunięcia linii frontu jako wydarzenia historii społecznej w dokumentacji kościelnej

Die Verschiebungen der Frontlinien als die Ereignisse der Sozialgeschichte anhand kirchlicher Archivalien

Lázár Vértesi, Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola:

The Trauma of Soviet Army Passage in the Pécs Diocese

Trauma przejścia armii sowieckiej w diecezji Pécs

Das Trauma des Durchzugs der sowjetischen Armee in der Diözese Pécs

Julia Dziwoki, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie:

Sowieci w parafiach Górnego Śląska – rekonesans archiwalny

Soviets in Parishes of Upper Silesia – Archival Reconnaissance

Die Sowjets in den Pfarrgemeinden Oberschlesiens – Quellenerkundung

13.30–13.40

Przerwa / Break / Pause

13.40–15.40

System władzy – sądownictwo – obozy / System of Power – Judicature – Camps / Machtsystem – Justiz – Lager

Moderator: Adam Dziurok, Instytut Pamięci Narodowej / Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Jan Foitzik, Berlin:

Sowjetische Macht- und deutsche Ordnungspolitik: Irregularität als Gestaltungsprinzip in der Verwaltungsneuordnung der Sowjetisch Besetzten Zone Deutschlands (SBZ)

Soviet Superpower Policy and German Management: Irregularity as a Principle of Forming the Origins of Administration in the Soviet Occupation Zone in Germany

Sowiecka polityka mocarstwowa i niemieckie zarządzanie: nieregularność jako zasada kształtująca początki administracji w Sowietkiej Strefie Okupacyjnej Niemiec

Bettina Greiner, Hamburger Institut für Sozialforschung:

Speziallager in der Sowjetischer Besatzungszone Deutschlands

Special Labour Camps in the Soviet Occupation Zone in Germany

Specjalny w Sowieckiej Strefie Okupacyjnej Niemiec

Mike Schmeitzner, Hannah-Arendt-Institut für

Totalitarismusforschung e.V. an der TU Dresden:

Zwischen Entnazifizierung und Diktaturdurchsetzung. Sowjetische Justiz in Ostdeutschland 1944/45–1955

Between Denazification and Introduction of Dictatorship. Soviet System of Justice in Eastern Germany 1944/45–1955

Między denazyfikacją a wprowadzeniem dyktatury. Sowiecki wymiar sprawiedliwości w Niemczech Wschodnich 1944/45–1955

Bogusław Kopka, Politechnika Warszawska:

Sowieci a były niemieckie obozy koncentracyjne i zagłady w Polsce

Soviets and Former German Concentration and Extermination Camps in Poland

Die Sowjets und ehemalige deutsche Konzentrations- und Vernichtungslager in Polen

Daria Czarnecka, Archiwum Państwowe w Katowicach:

Obozy sowieckie i Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego na terenie nazistowskiego niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz w roku 1945

Soviet Camps and the Poviát Public Security Offices in the Territory of Auschwitz Nazi German Concentration Camp in 1945

Die sowjetischen Lager und die Lager des polnischen Sicherheitsamtes auf dem Gebiet des ehemaligen deutschen nationalsozialistischen Konzentrationslagers Auschwitz im Jahre 1945

15.40

Obiad / Dinner / Mittagessen